

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 122/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej OLEXOVA VASILISIN s. r. o., Gorkého 6, Bratislava, konajúcou advokátom JUDr. Marcelom Vasilišinom, LL.M., ktorou namieta porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžf 106/2014 z 25. októbra 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2017 doručená sťažnosť spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Sžf 106/2014 z 25. októbra 2016 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníkom konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Daňového úradu Bratislava (ďalej len „daňový úrad“) podľa § 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Žalobou doručenou Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 23. júna 2014 sa jej právna predchodkyňa – spoločnosť [REDACTED] (s ktorou sa sťažovateľka neskôr zlúčila), domáhala, aby tento preskúmal rozhodnutie daňového úradu z 11. apríla 2014 (ďalej len „rozhodnutie daňového úradu“), ktorým jej bola uložená povinnosť zložiť zábezpeku na daň z pridanej hodnoty v sume 340 000 eur. Ešte pred podaním žaloby na krajskom súde právna predchodkyňa sťažovateľky proti rozhodnutiu daňového úradu podala odvolanie elektronickými prostriedkami 30. apríla 2014 na mail daňového úradu a v elektronickej forme a s doplnením podania v listinnej forme poštou doručenou daňovému úradu 2. mája 2015. Daňový úrad následne oznámil, že odvolanie považuje za nepodané, keďže, hoci bolo podané v zákonnej lehote, nebolo podané elektronickými prostriedkami. Ako ďalej sťažovateľka uvádza, podľa názoru daňového úradu tento formálny nedostatok podania nebolo možné žiadnym spôsobom zhojiť tak, ako to je v ostatných konaniach pred orgánmi verejnej moci. Predmetné oznámenie daňového úradu zo 14. mája 2014 (ďalej len „oznámenie daňového úradu“) jej bolo doručené 19. mája 2014.

3. Krajský súd uznesením sp. zn. 1 S 127/2014 z 3. septembra 2014 konanie zastavil, keď dospel k záveru, že sťažovateľka napadla žalobou prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu, ktoré podľa § 247 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nemôže byť predmetom súdneho prieskumu. Na odvolanie sťažovateľky vo veci rozhodoval najvyšší súd, ktorý uznesením napadnutým touto sťažnosťou uznesenie krajského súdu potvrdil. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že podaním odvolania 30. apríla 2014 boli vyčerpané všetky opravné prostriedky, rozhodnutie daňového úradu nadobudlo právoplatnosť a podanie iného odvolania nie je možné. Postupom najvyššieho súdu jej preto bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže podaním odvolania proti rozhodnutiu daňového úradu splnila predpoklady na podanie žaloby, a preto podľa jej názoru nie je dôvod na odmietnutie žaloby.

4. V petite sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR rozhodnutím zo dňa 25.10.2016 vo veci 8Sžf/106/2014 zo dňa 25.10.2016 porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.10.2016 vo veci 8Sžf/106/2014 vo veci a vracia mu vec na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 365,92 EUR...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd podľa ústavy) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Aj keď sťažnosť vykazuje určité nedostatky a je vnútorne rozporná (sťažovateľka v sťažnosti zmätočne uvádza, že krajský súd jej žalobu zamietol, resp. odmietol, pričom z obsahu pripojeného rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že konanie o jej žalobe bolo zastavené), z jej obsahu možno vyvodit' primárny dôvod nesúhlasu sťažovateľky s napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Ústavný súd preto v záujme naplnenia materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti zameral pri predbežnom prerokovaní sťažnosti svoju pozornosť na zákonné dôvody, ktoré sú podľa § 25 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde limitom pre odmietnutie sťažnosti, resp. pre jej prijatie na ďalšie konanie. Osobitne sa pritom zameral na skúmanie, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne

neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 426/08).

9. Najvyšší súd potvrdzujúci výrok napadnutého uznesenia odôvodnil v podstatnom takto:

«Krajský súd napadnutým uznesením podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zastavil konanie o žalobe žalobcu proti rozhodnutiu žalovaného zo dňa 11. apríla 2014. Krajský súd uviedol, že žalobca napadol prvostupňové správne rozhodnutie, ktoré v zmysle § 247 ods. 2 OSP nemôže byť predmetom preskúmania súdom. Zdôraznil, že žalobca podal na súd žalobu na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa predčasne, nakoľko voči žalobou napadnutému rozhodnutiu podal odvolanie, o ktorom bude rozhodovať nadriadený správny orgán, teda správna žaloba nesmerovala proti rozhodnutiu správneho orgánu druhého stupňa, ktoré nadobudlo právoplatnosť po vyčerpaní všetkých riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú.

Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech.

Správne súdnictvo je založené na generálnej klauzule vyjadrenej v ustanovení čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd; Občiansky súdny poriadok však negatívnou enumeráciou v ustanovení § 248 kvantitatívne zužuje rozsah rozhodnutí správnych orgánov podliehajúcich súdnemu prieskumu. Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov je potrebné mať na zreteli aj charakter napádaného rozhodnutia v zmysle ustanovení § 244 ods. 3, § 247 ods. 2 OSP, teda či ide o rozhodnutie, ktoré:

- bolo vydané v správnom konaní,*
- zakladá, mení alebo ruší oprávnenia a povinnosti fyzických a právnických osôb alebo sa priamo dotýka práv, právom chránených záujmov alebo povinností fyzických alebo právnických osôb,*

- po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (odvolanie, rozklad) nadobudlo právoplatnosť.

Žalobou v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku je možné napadnúť právoplatné rozhodnutia správneho orgánu, ktorý rozhodoval v poslednom stupni, a ktorým bol žalobca podľa svojho názoru ukrátený na svojich právach (§ 247 ods. 1, ods. 2, § 250 ods. 4 OSP). To znamená, že žaloba má smerovať proti rozhodnutiu správneho orgánu druhého stupňa, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa je preskúmaná v spojení s právoplatným rozhodnutím správneho orgánu druhého stupňa a ak rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa obsahuje rovnaké vady ako druhostupňové rozhodnutie, je možné ho zrušiť podľa ustanovenia § 250j ods. 2 OSP, ale vždy len v spojení s právoplatným druhostupňovým rozhodnutím, nie samostatne. Zákonom stanovená podmienka vyčerpania riadnych opravných prostriedkov je namieste preto, aby súd nenahrádzal odvolací správny orgán.

Od právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu v druhom stupni sa odvíja aj lehota pre podanie žaloby v zmysle ustanovenia § 250b ods. 2 OSP (dva mesiace od právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktorý rozhodoval v poslednom stupni).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu súdneho spisu zistil, že žalobca podal žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného zo dňa 11. apríla 2014, ktorým tento podľa § 4c ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty určil žalobcovi ako žiadateľovi o registráciu pre daň z pridanej hodnoty zábezpeku na daň z pridanej hodnoty vo výške 340 000 € na obdobie 12 mesiacov.

Zo spisového materiálu ďalej vyplýva, že žalobca dňa 29. apríla 2014 podal odvolanie proti napadnutému rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa, pričom tento sa s ním vysporiadal oznámením zo dňa 14. mája 2014, v ktorom uviedol, že odvolanie považuje za nepodané, nakoľko v zmysle § 14 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol žalobca povinný od 01. januára 2014 doručovať všetky podania elektronickými prostriedkami.

Odvolací súd sa stotožnil so záverom krajského súdu, že žalobca v žalobe napadol prvostupňové rozhodnutie, proti ktorému bolo možné podať opravný prostriedok – odvolanie. Nešlo teda o právoplatné rozhodnutie, ktoré by bolo možné napadnúť žalobou v správnom súdnictve (druhá hlava piatej časti Občianskeho súdneho poriadku). Nebola

splnená základná podmienka konania podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 247 ods. 2 OSP), ktorá umožňuje preskúmať právoplatné rozhodnutia správneho orgánu, ktorý rozhodoval v poslednom stupni, po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Odvolať námieta žalobcu, spočívajúca v tvrdení, že odvolaním žalobcu zo dňa 29. apríla 2014 proti rozhodnutiu Daňového úradu Bratislava dňa 11. apríla 2014 sa nadriadený správny orgán zaoberať nebude a nebude o ňom ani rozhodovať, nebola spôsobilá spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko v zmysle ustálenej súdnej praxe sa už niekoľko rokov za spôsobilý predmet súdneho prieskumu považujú aj listy s charakterom rozhodnutia vydané príslušným orgánom verejnej správy ako právnoaplikačné akty správnych orgánov uvedené v ustanovení § 3 ods. 7 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Preto mal žalobca možnosť napadnúť žalobou podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku vyššie uvedené oznámenie Daňového úradu Bratislava.»

10. Najvyšší súd takto v zhode s krajským súdom konštatovali, že žalobe sťažovateľky nemožno priznať úspech, keďže táto smerovala proti prvostupňovému rozhodnutiu správneho orgánu, pričom účinná procesná úprava (v tom čase Občiansky súdny poriadok) ako predpoklad podania žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu ustanovovala, že musí ísť o rozhodnutie, ktoré nadobudlo právoplatnosť po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (odvolanie). Keďže však sťažovateľka podala žalobu len proti prvostupňovému rozhodnutiu daňového úradu, proti ktorému bolo možné podať odvolanie, nebola splnená základná podmienka konania podľa § 247 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

11. Ako je zrejmé, z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jeho výklad relevantných procesných noriem je jasný a zrozumiteľný, a zároveň dáva odpoveď na všetky podstatné otázky týkajúce sa prípustnosti žaloby sťažovateľky na preskúmanie prvostupňového rozhodnutia daňového úradu. Tento výklad pritom z pohľadu ústavného súdu možno považovať za ústavne akceptovateľný a primerane argumentačne zdôvodnený. Napokon, obdobné závery o neprípustnosti žaloby o preskúmanie prvostupňového

správneho rozhodnutia aproboval ústavný súd už v uznesení sp. zn. III. ÚS 469/2011. Zákonné predpoklady prípustnosti žaloby totiž neboli najvyšším súdom vyložené tak, aby tým bol popretý zmysel či význam citovaných zákonných ustanovení. Ich účel totiž spočíva v súdnom prieskume rozhodnutí správnych orgánov, ktorých zákonnosť – tam kde to zákon pripúšťa – už bola primárne preskúmaná v odvolacom správnom konaní iniciovanom jeho účastníkom. Ak účastník správneho (daňového) konania odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu nepodá, prípadne toto odvolanie podá, ale spôsobom, že nie je spôsobilé vyvolať odvolacie konanie na druhostupňovom správnom orgáne, nemôže sa následne domáhať súdneho prieskumu zákonnosti tohto prvostupňového rozhodnutia. Chýba totiž naplnenie základnej procesnej podmienky tak, ako túto vyjadroval § 247 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

12. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojim vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). V napadnutom uznesení najvyššieho súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

13. Pre úplnosť ústavný súd považuje za vhodné doplniť, že v obdobných súvislostiach už rozhodoval o viacerých sťažnostiach sťažovateľky, kde namietala porušenie jej práv rozhodnutiami všeobecných súdov v iných konaniach. V princípe rovnako išlo o to, že sťažovateľka svoj nesúhlas s rozhodnutiami a postupmi daňového úradu, ktorý jej viaceré odvolania považoval pre absenciu riadneho elektronického podania za nepodané, prejavila aj inými návrhmi v iných typoch konania. Obdobný postup daňových úradov ako v tejto

veci však bol ako zákonný aprobovaný aj v konaniach proti nečinnosti orgánu verejnej správy, kde návrh sťažovateľky bol zamietnutý, pričom ústavná sťažnosť sťažovateľky proti rozhodnutiam všeobecných súdov bola ako zjavne neopodstatnená odmietnutá (II. ÚS 57/2016, III. ÚS 128/2016). Rovnako ústavný súd poukazuje aj na rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 839/2015 a sp. zn. I. ÚS 19/2016, ktorými ústavný súd skutkovo obdobnú ústavnú sťažnosť sťažovateľky proti zamietajúcim rozhodnutiam všeobecných súdov vo veci návrhu na poskytnutie ochrany pred nezákonným zásahom daňového úradu rovnako odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

14. V závere neostáva ústavnému súdu iné ako uviesť, že v slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv na ústavnom súde, tak ako to urobila v tomto konaní sťažovateľka prostredníctvom osoby práva znalej (advokáta), u ktorej platí notorieta, že pozná platné právo (m. m. I. ÚS 657/2016).

15. Z uvedených dôvodov neprichádzalo do úvahy, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie. Tejto totiž chýbala akákoľvek ústavnoprávna relevancia, ktorá by takýto postup a rozhodnutie ústavného súdu odôvodňovali. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Keďže bola sťažnosť odmietnutá už pri jej predbežnom prerokovaní, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia najvyššieho súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2017